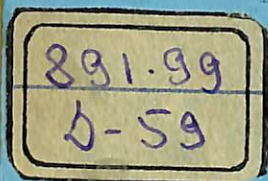

12857

Ophryotrocha

1929

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ «ՀՈՐԻՉՈՆ» ԳՐԱՏԱՆ ԹԻՒ 7

ԼԵՒՈՆ ՃԷՐԱՀԵԱՆ

ՕՐԻՈՐԴԸ

Սիրային վիպակ ֆրանսաճայ կեանքէ

— 0 — — 0 —

193

Մարտէյլ 1929

Տպ. «ՀՈՐԻՉՈՆ» Գրատան

891.99
2-59

8-3003

11.99

-59

ԼԵՒՈՆ ՃԵՐԱՆԵԱՆ

ՕՐԻՈՐԴ

(ՎԻՊԱԿ ՖՐԱՆՍԱԶԱՅ ԿԵԱՆՔԷ)

ՄԱՐՍԵՅԼ
1929LEVON DJERANIAN
LIBRAIRIE HORIZON
104 bis Denfert-Rochereau

34695-14. h.

ՕՐԻՈՐԴ

(ՎԻՊԱԿ ՖԻՆԱՆՍԱԶԱՅ ԿԵԱՆՔԷ)

17858-59

LEVON DJERASSIAN
LIBRAIRIE "HORIZON"
Rue des Dominicains
MONTPELLIER

ԼԵՒՈՆ ՃԵՐԱՀԵԱՆ

Օ Ր Ի Ո Ր Դ Ը

Վերականգնողական ԿԼԱՆԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍԷ ՓԱՐԻԶ

Ա

ՉՄԵՌՆԱՅԻՆ սաստկաշունչ քամին

կը փչէ անընդհատ: Ծ ովը սկսած է ալէկոծիլ: Երկնքի վրայ կուտակուելը են թուխ ամպեր: Փոթորիկի մը պայթումը խիստ մօտ կը թուի:

Վաղը Կ ա դ ա ն դ է, և այս պատճառով երկսեռ բաղձութիւններ շուկայէ շուկայ, խանութէ խանութ ման կ, ուզան գնումներ ընելու համար, առանց կարեւորութիւն տալու մարդոց արինը ցամքեցնող սուստիկ և ցուրտ բովին:

Փարիզի ձեպընթացը սովորականէն կէս ժամ աւել ժամանեց այսօր Մարտիլ:

Բոլոր ճամբորդները մեկնեցան. միայն սեւազգեստ դեռատի Օրիորդ մը կը մնար կայարանին բակը աչքը յառած չորս կողմ, կարծես մէկը կը փնտռէր:

Կէս ժամէ աւելի ստիպուեցաւ մնալ սպասումի այդ գրաւթեան մէջ, անհամբերութեան նշաններ ցոյց տալով:

Վերջապէս, ինքնաշարժ մը հասաւ և անկէ իջնող ծեր ու գէր կնոջ մը հետ ողջագուրուելէ յետոյ միևնոյն ինքնաշարժով ուղղուեցան դէպի Քանըպիէր մեծ պողոտան և անկէ մտան ըիւ Կարիպալտի ուր եռաշարժ խոշոր տան մը առջև ինքնաշարժէն իջնելով մտան ներս ու դոցեցին դուռը:

Տան տիրուհի Տիկին Աննա Ժօզէֆ խիստ լաւ ընդունելութիւն ցոյց տուաւ նորեկ հիւրին և յայտնեց թէ՛ կարելին պիտի ընէր Օրիորդին լաւ գործ մը և թայթելու և տանելի կեանք մը ստեղծելու համար:

Պահիկ մը հանգստանալէ վերջ, Տանտիրուհին հրահանգեց Օրիորդը դիմաւորող սպասուհիին երթալ սեղան պատրաստել:

Ճաշի միջոցին շէնշող խօսակցութիւններով համեմուած զուարթ ժամ մը անցուցին:

Այս խօսակցութիւններու ընթացքին Տիկին Ժօզէֆ կրկնեց իր խոստումը, աւելցնելով միանգամայն թէ՛ որոշած է արդէն Օր. Մատըլէնի ննջասենեակը հատկացնել իրեն ընակութեան համար:

Կերակուրէն ժամ մը վերջ, ծառայ Քաթէրին ե-

կաւ լսւր տալ ննջասենեակին պատրաստ ըլլալը, այն ատեն Տիկին Աննա հրաւիրեց Օրիորդը երթալ հանգըստանալ, քանի որ տաղակալի ճամդորդութեան մը հետեանքով խիստ յոգնած ըլլալու էր:

Օրիորդը քաշուեցաւ իր սենեակը:

Ե

1909 Մարտ 31 ին Պօլսոյ մէջ պայթած Բէաքսիօնին իբր հետեաք՝ Ատանայի սարսափելի կոտորածը տեղի ունեցաւ:

Այս, կոտորածի միջոցին, որ 30'000 Հայերու խողխողումով վերջացաւ և երջանիկ Կիլիկիան աւերակ արձաւ, սպաննուած էր նաև Պօլսաբնակ Սնդարացի Շակոբէֆէնտին որ գործով մը Ատանայ կը գտնուէր:

Յա կորէֆէնտի իր ետին կը թողուր հիւադն այրի մը երեք անճափահաս փոքրիքներով որոնցմէ ամէնէն մեծն էր Քնար՝ վեց տարեկան:

Այրիացած տիկին Վարդանոյշ իր ամուսնոյն կորուստէն վերջ երկար չապրեցաւ:

Յետին ծայր թշուառութեան մը մէջ խեղճ Վարդանոյշ կնքեց իր մահկանացուն, բոլորովին անպաշտպան ձգելով իր զաւակները:

Փոքրիկն Քնար որդեկերուեցաւ թոմա Վալինտա անուամբ Զրանսացի անդաւակ ընտանիքի մը կողմէ երբ դեռ ութը տարեկան էր:

Իսկ վեց տարեկան ժան հեռաւոր բայց շատ աղքատ աղգականի մը դաւակ եղաւ: Միայն երկու տարեկան Միհրդատի պաշտպան մը չի գտնուելուն պետութեան որբանոցը ընդունուեցաւ՝ ուր տարի մը ապրելէ ետք մեռաւ:

Այսպէս, Յակոբ էֆէնտիի օճախը երկու տարի հետոյ գոյսւթենէ կը դադրէր:

Թօմա վալինտայի ընտանիքը, որ քիչ թէ շատ բարեկեցիկ վիճակ մը ունէր, ո՛չ մէկ հողածութիւն չի խնայեց Քնարի լաւ դաստիարակութիւն տալու գործին մէջ: Թօմիհանէէն դէպի Բերա երկարսդ դառնիվերին վրայ բարձրացող աղջիկներու Ֆրանսական վարժարանի ընթացքին հետեւելով չորս տարուան մէջ յաջողեցաւ իր բազմութիւն ընկերուհիները գլել անցնելով առաջին հանդիսանալ:

Հայունի Քնարի այս յաջողութիւնը նոյն ատենուաւ Յրանս. Դեսպանին կողմէ ալ գնահատուելով նուէրի արժանացաւ:

Քնար այլևս կատարեալ ֆրանսուհի մը դարձած էր: Շէնշող ու զուարթ էր տան մէջ և ամենուրեք: Տիկին թօմա չափէ աւելի հրճուանք կ'ըզգար իր դստեր մասին լսած ուէ խօսակցութիւնէ:

Քնար, տասնընոս տարուայ այդ շրջանին՝ դեռ չի բաժուած վարդի կոկոն մէջը, բաւական դարգացած հասակով մը, անուշիկ աչքերով, գեղունի դէմքով: Երկար ու դեղին վարսերը մինչև ծունկերը կ'երկարէին, ու երբ իր մօրկան կամ հօր կ'ընկերանար պտոյտի կամ ժամ երթալու պարագային, շա-

տերու ականարկը իր վրայ կը հրաւիրէր:

Այս բոլոր առաւելութիւններուն մէջ սակայն, Քնար ունէր մտահոգութիւն մը:

Ան, գիտէր թէ Տէր և Տիկին թօմա իր իսկական ծնողքը չէ, թէ իր հայրը Կիլիկիոյ մեծ աղէտին թուրքերու կողմէ սպաննուած է, յետոյ իր արդէն հիւանդ մայրը մեռած և ինք ու երկու եղբայրները որդեգրուած էին, և թէ իմացած էր իր Միհրդատ փոքր եղբոր մեռնիլը Համիտիէ մանկանց հիւանդանոցին մէջ: Եւ տարի մը յետոյ:

Բայց այժմ, ամենէն աւելի հոգ կ'ընէր իր միակ եղբոր ժանի համար, վասնզի, դայն խնամող ըրտունիքը ձայր աստիճան թշուառ կացութեան մը մատնուած էր:

Ուրեմն, Քնար չունէր սրտի հանգստութիւն, այլ ընդհակառակը, ծանր մտածումներով իր մատաղ հոգին սկսած էր փոթորկիլ:

Եղբորը հանդէպ զգացած սէրը ու իր դորովը զինքը մղեցին աւելի զործնական կեանքի պատրաստուելու սկսբունքին:

Իր կէտ նպատակն ըրաւ օգնութեան հասնելու իր եղբոր և ազգականին:

Այս աշակցութիւնը ապահովելու համար՝ անշանաց հետեւիլ ձեռագործի դառնութացքի մը, որ պիտի տար իրեն նաև բաւարար ապագայ մը:

Արդէն, վարժարանին մէջ ըստ բաւականի վարժութիւն ձեռք ձգած ըլլալով, շաւ կարճ ժամանակի մը ընթացքին պիտի յաջողէր ամբողջացնել

այս պիտանի ճիւղը:

Իր այս որոշումը ուրախութիւն պատճառեց ծնողքին և անոնց միջոցաւ մտաւ Քրանսացի տիկնոջ մը աշխատանոցը,

Իր խնայած գումարները կը հասցնէր ժանի պաշտպան ազգականներուն՝ մասամբ ամոքելու համար անոնց թշուառութիւնը:

Ամէն կիրակի առիթ մը կստեղծէր իր ազգականներուն երթալու և ժանը տեսնելու:

Ո՛հ՝ որքան հպարտ էր հիմայ Քնար: Իր սիրտը ուրախ էր և իր մանկական հոգին հրճուանքով լեցուն: Քանի որ իր ջանքերը արդիւնաւորուիլ սկսած էին քիչ առ քիչ:

Ժան կ'ուռճանար Ֆիզիքայէս և կը յաճախէր Պէշիկթաշի Ազգային վարժարանը, ու իր ուշիմ ու խելացի պատասխաններով ուսուցիչներուն աչքին գնահատելի դարձած էր:

Քնար խենթի մը պէս կը սիրէր իր եղբայրը այս պարագան գիտէր իր ծնողքը: և սակայն, երբէք որ մը ժանը իրենց տունը բերած չէին. ինչ որ Քնարի մեծ վիշտ պատճառած էր:

Իսկ ժանը որդեգրող ազգականները Քնարը պաշտելու աստիճան կը սիրէին, և ի՛նչ ընելին չէին գիտնար, երբ ա՛ն ալցելէր իրենց:

Գ

Քնարի համար ըստ բաւականի գոհացուցիչ համարուող այս կացութիւնը սակայն հազիւ քանի մը ամիս շարունակուեցաւ: Պայթած էր ՀԱՄ ԱՇԽԱՐ-ՀԱՅԻՆ ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ. զարհուրանքի մատնելով Եւրոպայի ժողովուրդները:

Ինչպէս բոլոր գաղութներու. նմանապէս նաև արտասահման գտնուող և զինուորական տարիք ունեցող Քրանսահպատակները զէնթի կանչուեցան:

Թօմա վալինտա ևս այդ դասակարգին պատկանելուն. փութաց մեկնիլ Մայր Հայրենիք, իր հայրենասիրական պարտականութիւնը կատարելու:

Տիկին Մարկրիթ և Օրիորդ Քնար թօմա ար. ցունքով հետևեցան անոր, որ Սիրֆէճիի կայարանէն շոգեկառք նստաւ, Սելանիկի ճամբով Մարսէլլ հասնելու համար:

Այդ բաժանումի օրերէն սկսեալ խեղճ Քնար աւ իր մայրը ինկան տրտմութեան ու վշտի մէջ,

Թօմայի մեկնումէն վերջ մինչև վեց ամիս կարելի եղաւ նամակ ընդունիլ իրմէ. բայց անկէ յետոյ ուէ տեղեկութիւն չառնուեցաւ և ամէն ինչ մընաց խաւարի մէջ:

Այս կացութիւնը աւելի վաթարացաւ երբ Թուրքիա ևս նետուեցաւ կռիւի մէջ, կանգնելով Գերմանիոյ կողմին:

Ֆրանսական Դեսպանն ալ թողուց թուրքիոյ մայրաքաղաքը, Համաձայնական միւս պետութեանց Անգլիոյ, Ռուսիոյ և Պելճիգայի Դեսպաններուն հետ, իր հպատակներուն պաշտպանութեան փափուկ խընդիւրը թողլով ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ Միացեալ Նահանգաց Պոլոյ Դեսպան Մր. ՄՕՐԿԸՆԹԱՍԻ:

Թուրք ժողովուրդին ո՛րքան բարբարոս, մոլեռանդ և օտարատեաց ըլլալը հաստատող արարքները շուտով տեղի ունենալ սկսան, ահ ու սարսափի մատնելով ո՛չ միայն երկրին բնիկ և հպատակ քրիտոնեայ ազգերը, այլ և հօօր պաշտպանութիւն վայելող ու թշնամի համարուող օտարականները:

Տիկին Մարկրիթ Թօմա, իր սիրասուն աղջկան՝ Քնարի հետ բոլորովին անպաշտպան մնացին:

Այս պարագան վախ կ'ազդէր խեղճ ընտանիքին: Անոնք ստիպուեցան ապաստանիլ ծանօթ ընտանքի մը մօտ որուն երկու այր մարդիքը ևս իբրեւ զինուոր մեկնած էին հայրենիք:

Կեանքը կը սղէր, ապրելու միջոցները կը պակսէին: Քնարի յաճախած հաստատութիւնը փակուած էր և տէրը մէկնած:

Ապրուստի մտահոգութիւնէն զատ, թուրք իշխանութեանց կողմէ ցոյց տրուած տմարդի վերաբերումները և աքսորի սպարնալիքները ա՛լ աւելի կը խորացնէին անոնց մտահոգութիւնները:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՓԱՐԻԶԻ Մէջ

Ա

Իրերու այս կացութեան մէջ, Դեսպան Ամերիկայի Մր. Մօրկընթաու և իր Տիկինը սփոփիչ դեր մը ստանձնած էին: Մր. Մօրկընթաու, թուրք պետութեան ղեկը վարող ԹԱԼԵԱԴ և ԷՆՎԷՐ Փաշաներու մօտ մեծ ազդեցութիւն ունենալով կրցաւ մտքերը հանդարտեցնող կարգադրութիւններ ձեռք բերել՝ թշնամի հպատակներու պաշտպանութեան և անոնցմէ շատերու մեկնումին մասին:

Այսպէս, Ղիւանադիտական կառախումբով մը ղէպի Տէտէ Աղաճ մեկնողներուն մէջ էին Տիկին և Օրիոդ Թօմա Վալիստա:

Հազար նեղութիւններով տոնոք հաստն Փարիզ: Փրկուած էին անախորժ ու վտանգաւոր կացութենէ մը:

Պատերազմը ահաւոր սաստկութեան մը հասած, կը շարունակէր ըլլալ մտահասփիւռ թշուառութիւնը կը չօքէր բիւր բիւրաւորներու վզին, մատնելով զանոնք անօթութեան ու անդիմադրելի զրկումներով քաշկոտուած կեանքի մը:

Երկու տարի բոլորուէր էր այն օրէն իվերերը, թօմա վալինտա դրօշի ներքև կանչուէր էր:

Ինչպէս կապրէր իր ըտանիքն ի Փարիզ. ոչ ոք բան մը զիտէր:

Թօմայի թօղուցած գումարը շատոնց սպառած ըլլալով, մայր ու աղջիկ նետուէր էին շուկայի կեանքի մէջ, թէ իրենց սնունդ ճարելու և թէ իրենց հօր ու ամուսնուն օգնութիւն հասցնելու համար:

Ու անոնք շուտով յաջողեցան գործ գտնել:

Տիկին թօմա խոշոր Պարի մէջ աշխատաւորն մը ստանձնեց զոհացուցիչ վարձքի մը ընդունելով:

Իսկ Օրիսդը յաջողեցաւ հիւսուածեղէնի վաճառատան մը հաշուեպահութիւնը ստանձնել, որով կարող կըլլար ո՛չ միայն իր սնունդը հոգալ, այլ և օժանդակել իր զինուոր հօր՝ որ կը կոուէր Գերման զինուորներու գէմ՝ Հայրենիքը պաշտպանելու նուիրական պարտականութիւնը կատարելով:

Իսկ զինուոր թօմա, որքան Հայրենիքով նուաճած և իր տունով մտահոգուած էր: Եւ որքան որ իր կիսն ու աղջիկը իրեն տեղեկացուցած էին թէ՛ Փարիզ հասնելն է ի վեր հետգհետէ կը գտնեն իրենց հանգստութիւնը և կրնան ալժմ լաւ մնանիլ՝ չէր կրնար հաւատալ այդ խօսքերուն:

Տիկին թօմա գեղեցիկ էր:

Ամէն ոք գիտէ թէ ինչ արժէք ունի կընող մը հրապուրիչ գեղեցկունը՝ մարդերու առջև:

Իրաւունք ունէր թօմա, կ'որոճար այս կէտին վրա, որքան ալ վստահութիւն ունենար իր կնոջ հաւատարմութեանը:

Արդարև, Տիկին թօմա հրապուրուած էր իր Բադրօնէն գիշերն ի լոյս անոր գրկաց մէջ քամուելով հեշտալիք գրգռումներով կը պարուրէր անոր էութիւնն համակ:

Շատ գիշերներ Օրիորդ Քնար առանձին մնալու կ'ստիպուէր, չափազանց յոգնութեան և օդին խիստ խոնաւութեան պատճառաւ մօրկանը տուն վերադարձը դժուար ըլլալուն...:

Քնարի մտքին մէջ կասկածներ ծնունդ առ, նեւ սկսան և մօրմով մտահոգունցաւ:

Իր շուրջն ալ սիրային գաւեր պատրաստուիլ սկսուած էին ու Քնար նշմարելէր, սակայն կարեւորութիւն չէր տուած այդ հետապնդումներուն:

Եւ սակայն Տիկ. թօմայի ոչ ուղիղ կեանքը որ իբր թէ գաղտնի էր, նշմարուած էր քննող աչքերէ աւ նոյն իսկ իր աղջիկէն:

Ամօթէն գետին կ'անցնէր խեղճ Քնար՝ որ կարծես սև սուգի մէջ էր ինկեր:

ՄԱՌՆԻ ՃԱԿԱՏՆԵՐՈՒՆ վրայ մղուող Գերման կոխներու միջոցին թօժաւ վԱԼԻՆՏԱ ծանր վերք ստանալով փոխադրուած էր Փարիզի բուժարաններէն մին: Ամբողջ երկու օր խիստ չարչրկուելէ յետոյ մեռեր էր: Էնդճ թօժաւ ճողկարքի իր հոնդումնէրով տառապած միջոցին Տիկ. Թօմա կը կազճէր անոր սնարին վերեւ: Արցունքով կը թրջէր ամուսնոյն դէմքը: Իսկ դուստրը հիւանդ ինկած էր:

Թօմա իր շունչը փչեց՝ սուգի մէջ թողլով իր ընտանիքը:

Այս կորուստը Քնարի յոյսերուն խորտակումը եղաւ, որովհետեւ, ո՛չ միայն իր մօր մոլորումներուն չի հանդուրժեց, այլև հրաժարեցաւ զինքը մայր պաշտելէ:

Արդիւնքը եղաւ մօր և աղջկան բաժանում: Օրիորդը քաշուերաւ Փարիզի հեռաւոր մէկ թաղը, վարձելով ռզասուն սենեակ մը.

Իսկ ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ թօժաւ վԱԼԻՆՏԱ իր խնէշքմարտուն ՍԻՐՈՒՋԻՆ, ԿԸ ԴԱՌՆԱՐ ԲԱՅԷԻԲԱՅ ԿԵՆԱԿՅԵԼՈՎ ԱՆՈՐ ՀԵՏ, ԿԱՐԾԵՍ ԻՐ ԴՍՏԵՐ ՔԱՐԷՆ ՎՐԷԺ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ԴԻՏՈՒՄՈՎ, ԶԻՆՈՒԵՐ ԷՐ:

Երբ Քնար այսպէս բոլորովին առանձին մընաց ջանաց ամփոփել ինքզինքը: Իր աշխատութեան արդիւնքը լիուլի կը բաւէր իր ապրուստին. որով, այդ մասին ուէ մտահոգութիւն չունէր:

Իր միակ մտածումն էր իր եղբօր և ազգականներուն վրայ տեղեկութիւն մը առնել:

Կարելի չէր սակաւն անոնց մասին լուր մ'ըտանալ, քանի որ պատերազմին պատճառաւ ամէն աեսակ յարաբերութիւն խզուած էին թուրքիոյ հետ:

Այս անկարելիութիւնը Քնարի խոր վիշտ կը պատճառէր և սկսած էր տեսակ մը մեղամաղձոտ վիճակ ցոյց տալ:

Դեռատի և գեղեցիկ էր Օրիորդ Քնար, և իր մեկուսացումը ո՛չ միայն ձանձրոյթ, այլ և վախ ու սոսկում կ'ազդէր իրեն: Ա՛ն շատ անգամ թաղուելով խոր մտածումներու մէջ կը կորսնցնէր իր ախորժակն իսկ, և այսպէս ահամայկը զրկէր ինքզինքը լաւ սննդառութենէ, ինչոր իր ֆիզիքականին կը վնասէր: Բայց, երբեմն ալ իր տետրակներուն մէջ թաղուած կը ճգնէր մեղմացնել իր վիշտերը և ապագայի նոր յոյսերով լեցուած՝ կը մտածէր համբերութեամբ տանիլ զրկանքի լուծը:

Այսպէս, մերթ դուարթ և երբեմն տխուր կամ մեղամաղձոտ օրեր կ'անցընէր. և առանձին ապրելու փափաքէն մղուած՝ կը զգուշանար մտերմութիւն հաստատելէ իր սեռակիցներուն հետ:

Գարնան հետ բնութիւնն ալ զարթնած էր:

Թէն պատերազմը մոլեղնօրէն գեռ կը շարունակուէր: Բայց Փարիզ՝ վստահ իր յարթութեան վրալ, ինքզինք տուած էր զուարճութեան և գեղեստութեան: Թատրոնները, սինէմաները՝ և զուարճութեան վայրերը լեփ լեցուն կըլլային ամէնառթիւ:

Մէկ խօսքով, ժողովուրդը ալլեւս ընտելացած ըլլալով պատերազմի թոճ ու բոհին: Երբեք ալ հոգ չէր ընէր անոր հետեանքներու մասին:

Գարնան ալս օրերուն, երբ պարտէզներն ու դաշտերը ծաղկած են և ձմեռն իր ազդեցութիւնը շատոնց կորսնցուցած է, Փարիզ մշուշապատ կը մնայ միշտ, կարծես հակազգելու համար զուարթ հոգիներու վերազարթնումին:

Գ.

Ապրիլեան առաւօտ մը, Քնար՝ իր սենեակի պատուհանին առջև նստած կը դիտէր դիմացի կանանչագարդէ ծառուղին և անոր մէջէն երթեկեկոյնները:

Խիստ խոռվայոյզ երազներ տեսած էր այդ գիշեր և սովորականէն շատ կանուխ ելած էր անկողնէն ու իր նախաճաշը եղող կտթով քաքածն պատրաստելով եկած նստաս էր պատուհանին առջև դայն ժաշակելու համար առտօւան քաղցր գեփիւռին հետ:

Իր միտքը կը թափառէր հեռուները ու իր ամայի հոգին կուլար մենութեան ձանձրոյթէն կարծես խարազանուած:

Ճիշտ այն պահուն երբ նախաճաշը ընելէ վերջ հայելոյն դէմ անցած իր արդուզարդով կըզրարէր յանկարծ սենեակին դուռը գարնունեցաւ:

Գործի օր և առտուն կանուխ ունէ այցելութիւն չսպասելուն պատճառաւ Քնար անակնկալի եկած պահ մը վարանեցաւ դուռը բանալ՝ բայց բաղխումը կրկնուելուն աճապարեց բանալ գայն, և ահա իր դէմ գտաւ նոյն յարկաբաժնի ընակիչներէն օր, Ժանէթը, որ նոյնպէս Յոանսին կապրէր. և ո՛չ մէկ գբադումի չի հետեւելով կիսաշխարհիկ կեանք մը կը վարէր:

— Բարի լույս Օրիորդս, ներեցէ՛ք առտուն կանուխ ձեզ անհանգիստ ընելու:

— Անշուշտ կարևոր ըսելիք մը ունեցած ըլլալու էք, չէ՞:

— Այո՛ Օրիորդ, և կրնամ ըսել թէ ձեզի համար խիստ օգտակար և արժէքաւոր լուր մը տալու պատիւը ունիմ:

Ի՞նչ կ'ըսէք, անհամբեր եմ ուրեմն իմանալու ձեր ըսելիքները, հաճեցէ՛ք նստիլ:

Երկու օրիորդները աթոռներուն վրայ նստան:

— Երէկ գիշեր թէաթրը Մօտէռնի մէջ հանդիպում մը ունեցայ Հոլանտացի հարուստ երիտասարդի մը հետ, որ պատմելէ յետոյ թէ ի՞նչ մեծ գծուարութիւններ քաշած էր մինչև որ յաջողած էր Կոստանդնուպօլսէն հեռանալ, ուր կը բնակի եղբի շատ տարիներէ ի վեր իբրև յանձնակատար. հաւաստեց թէ, կը ճանչնայ ձեր հայրը թօմա Վալինտան ու ձեր տի

կին մայրը և կուգէ անդամ մը տեսնել ձեզ: Լթէ փափաքող էք ընկերանալ ինձ. այս գիշեր կը տանիմ ձեզ պարոնին բնակած պանդոկը: որ կը գտնուի Պուլլիւար Վօլթէրի վրայ:

Քնար պահ մը խորհրդածելէ յետոյ:

—Շնորհակալ ըլլալով հանդերձ կը շաւիմ ըսել ձեզ, թէ չեմ կարող այսօրուան համար ունէ ժամադրութիւն տալ, ըստ, ու ժամացոյցին նայելով յարեց —արդէն այս մասին երկար խօսելու ժամանակ ալ չունիմ որովհետեւ ժամը եօթն է և պէտք է թրամվէլ առնեմ, հասնելու համար աշխատանոց:

—Շա՛տ լաւ, ե՛րբ կը հաճիք ուրեմն:

Առ ալժամ աշնքան ալ կարեւոր չեմ հաճարեր այդ պարոնը տեսնել: Աւելի լաւ չըլլար որ մօրկանս իմացէիք սոյն լուրը:

—Կարելի է. բայց ես աւելի շահեկան գտայ ձե՛հաղորդել՝ պարոնին խնդրանքին վրայ:

—Հոգ չէ՛. պատեհ առթիւ մը կը խօսինք նորէն:

—Ուրեմն ցտեսութիւն օրի՛որդ:

—Երթաք բարո՛ւ:

Ե

Ժանէթի մեկնումէն յետոյ Քնար ևս շտապեց նետուիլ հանրակառք և ժամանակին հասաւ իր գործին գլուխը:

Հազարումէկ մտածումներ պաշարեցին զինքն

այդ օր: Կը խորհէր թէ, Ժանէթի ըսած Հոլանտացի վաճառականը տեղեկութիւն մը կրն՞ար սնենալ իր Ժան եղբորը մասին, թէ ինչ եղած էին իր ազգականները որոնցմէ զրեթէ երեք տարիէ ի վեր լուր մը ատած չէր: Միւս կողմէ սակայն կը վախնար որ մի՛ գուցէ իր մօրը մասին խօսած ըլլային այդ մտորումն և ինք ամօթով մնար անոր քով:

Այս տեսակ փոփոխակի մտածումներով օրը իրիկուն ըրաւ. առանց կարենալ որոշում մը տալու:

Երեկոյին, սովորականին պէս մինչև հանրակառքին կայանը իրեն ընկերացաւ վաճառատան փոքրը պաշտօնեաներէն Օր, Լուիզ, որ շատ կը սիրէր Քնարը բայց, անոր ցոյց տուած վերապահ ընթացքէն խրտչելով կը քաշուէր համարձակ մտերմութիւն հառատաւել փորձելէ: Լուիզ նշմարած էր Քնարի մտածկոտ վիճակը. ուստի առիթը պատեհ հաճարեց հասկընալու ատոր պատճառը և հարցուց,

—Քնա՛ր, ինչո՞ւ այդքան տխուր էիր այսօր:

—Պատճառը մի՛ հարցնէր:

—Կը ներե՛ս համարձակութեանս Քնա՛ր, իբրև անվեղծ ընկերուհի մը քեզ յայտնեմ թէ, բռնած ընթացքդ լաւ չէ՛ և չափազանց վնասակար է քեզի համար: կը ցաւիմ վիճակիդ վրայ:

—Բայց ինչ կուգէս որ ընեմ:

—Հեռացի՛ր այդ մեկուսացուած դիրքէդ, մտի՛ր ընկերական կեանքի մէջ, արհամարհէ ամչկոտութիւն ըսուած կեղծիքը, եղի՛ր անվեհեր և շրջահայեաց, գը՛ւարթ և ժպտերես. ա՛յն ատեն քեզ պաշտողներ ալ

պիտի ունենաւս և պիտի տեսնես թէ որքան հաճոյա-
լից է կեանքը. կը հասկնա՞ն:

—Հակառակ փոքր տարիքիս շատ տառապած
եմ լուիզս, և իսկապէս կը զգտմ թէ այլևս կարելի չէ
շարունակել այս կեանքը, բայց, առիթ ալ չեմ սնն-
նար զուարթ մթնոլորտի մը մէջ գտնուելու:

—Ես կ'առաջնորդեմ քեզ, վստահ չես անկեղ-
ծութեանս վրայ:

—Ինչո՞ւ չէ՛:

—Ուրեմն վա՛ղը գիշեր միասին պիտի գտնուինք
թէաթրը Նասիօնալի մէջ ներկայացուելիք թատերա-
խաղի մը: որմէ խիստ գոհ պիտի մնաս:

—Կը խոստանամ ընկերանալ քեզ, սիրելիս, և
յուսով եմ որ լաւագոյն բարեացակամութեամբ պիտի
ջանաս սփոփել հէք որբուկս: Ա՛հ, որքան թշուառ եմ
և ինչքա՛ն դժբաղդ. . . :

Երկու ընկերուհիներ իրարմէ բաժնուեցան:
Քնար թեթևութիւն մը կը զգար վրան:

Արդէն մութը կոխած էր երբ տուն հասաւ
Քնար, ու սովորականին նման քովի ճաշարանին մէջ
իր ընթրիքը ընելով առանձնացաւ սենեակ, թերթով
և գիրքով եբաղելու համար, որովհետև դեռ օդերը զով
կերթային և գիշերային պտոյտներ կատարել կարե-
լի չէր տակաւին:

Ե Ր Ր Ո Ր Դ Մ Ա Ս

Ծ Ո Ի Ղ Ա Կ Ը

Ա

Չար գգացումներով շաղախուած մարդեր կան
որոնք հաճոյք կը զգան դժբաղդներն ու անպաշտպան-
ները հալածելէ, և յագեցնելու համար իրենց զազրելի
կնամուլական կիրքը, չեն վարանիր նոյն իող ամենէն
զձուձ միջոցներու դիմելէ անվրէպ յաջողելու հաս-
տատ նպատակով:

Այս տեսակ թիփերէն էր Քարլօ: Խիստ նըր-
բացած բաղդախնդիր մըն էր այս պարոնը, որ բաւա-
կան խոշոր հարստութեան մը տիրացած ըլլալով ին-
քըզինքը յտնձնած էր մոլութեանց: Աշխարհի մեծ
մասը շրջելով տասը դեղուհիներու հետ ամուսնա-
ցած ու ժամանակ մը զանոնք վայելելէ յետոյ, իր բա-
րի սովորութեան համաձայն դանոնք լքած ու հեռա-
ցած էր նոր զոհեր փնտնելու համար ուրիշ երկրի մէջ:

Քարլօ տարի մը կար որ Փորթուկալի Օփորթօ
քաղաքէն Փարիզ գալով Ռուս խարտիշահեր աղջի-
կի մը հետ կը կենակցէր:

Ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ Քարլօ ձանձ-

րացած ըլլալով այդ կնոջ միօրինակ ութեանէն, որոշեց զայն ևս իր բաղդին լքել:

Այսպէս, քանի մը շաբաթ վերջ արդէն ձեր բազատում էր ուս հոմանուհիէն և սկսած սիրահարական նոր հովուերգութեան մը հետաձուտ ըլլալ:

Քարլօյի այս ծրագրին կը գործակցէր անոր բնական պանդոկին ծառաներէն Րէժինա, որ աղքատ կին մը ըլլալով շրացած էր Քարլօյի առատածէն վարձատրութիւններէն:

Րէժինա իր կարգին ունէր դեռատի գործակից մը: Քնարի բնական տան վարձակալներէն ժանէթն էր այդ, որ Քարլօյի հետ քանիցս զուխ գլխի տեսակցելէ յետոյ, անպաշտպան ու որբացած Քնարին համար վտանգաւոր ծուղակ մը կը պատրաստէ:

Ե

Այն օրէն սկսեալ երբ Քնար մերժեց հոլանտացի վաճառական Քարլօյի ներկայանալու համար ժանէթի ըրած առաջարկը, ենթարկուեցաւ հետապնդման: Արդէն ժանէթի անձանօթ չէր Օրիորդին ո՛վ ըլլալը իր անցեալովն ու ներկայովը:

Բնականէն հետաքրքիր աղջիկ մըն էր, և այս ունակութիւն ըզ ինքը մղած էր Քնարի կեանքին ներքին ծալքերուն թափանծելու:

Զարմանալի ճարպիկութեամբ մը, ա՛ն, յաջողած էր իր նպատակին մէջ:

Գ

Վարպետորդին Քարլօ յաջողած էր գրաւել Քնարը, անոր ներշնչելով գործակից մարդու մը հրճայքը, և խոստանալով անոր իր եղբօր և ազգականներու մասին ստույգ տեղեկութիւններ քաղելու համար աշխատիլ:

Այս հանդիպումէն Քնար ալ դժգոհ չէր:

Խեղճ աղջիկը, իր միամիտ բնաւորութեամբ և անփութութեամբ հաւատացած էր Քարլօյի բարեկամական կեղծ խօսքերուն:

Վերոյիշեալ հանդիպումէն քանի մը օր վերջ, Քնար, ժանէթի հետ Քարլօյի նոր փոխադրումը բնակավայրը գնաց տյցելութեան:

Օրիորդին գեղեցկութենէն և շնորհալի խօսքերէն այնքան յափշտակուած էր Քարլօ, որ վճռած էր ամէն գնով տիրանալ այս աղուոր Հայուհիին:

Եւ Քարլօ իր նպատակին հասնելու ամենահզօր միջոցին՝ դրամի տէր էր:

Ժանէթ և Քնար երբ պարոնին քով հասան ան արդէն նոր փեսի պէս պճնուած, կազմ ու պատրաստ կը սպասէր իր հորսին դալստեան:

Պարոնը իր հիւրերը ըն դունեց կատարեալ հաճոյակատարութեամբ:

Ժամանակ մը Քնարը շահաքրքրող դէս ու դէն խօսակցութենէ վերջ, Քարլօյի հետ նախապէս

ծրագրուածին համեմատ, ժանէթ, պարոնին հրամանին վրայ, դնաց յարակից սենեակէն երկսգլ աւաթ ոշարակ բերաւ և հրամցուց Օրիորդին ու Քարլօյի: Բանի մը վայրկեան վերջ և քիչ առ քիչ թմրեցուցիչ ոշարակը իր ազդեցութիւնը սկսաւ ներգործել:

Ու ահա Գնար զգայազիրկ վիճակի մը մէջ կը փոխադրուի յարդարուած մահճակալին վրայ:

Սոյն տեղաւորութենէն վերջ, ժանէթ, իր պարտականութիւնը խղճատօրէն կատարողի մը գոհունակ կութեամբ իր ՅՈՒԴԱՅԻ ՎԱՐՁՔԸ զրպանելով մեկնեցաւ, իր գոհին հետ առանձին ձգելով Քարլօն:

Քարլօ դուռը կգպեց և քանի մը փոքրիկ գաւաթ Պօրտոյի ընտիր գինի ճակելէ յետոյ համարձակ քայլերով մօտեցաւ Օրիորդին:

Դըբաղդ աղջիկը հանդարտ շնջառութեամբ խորասուզուած էր քունի մէջ:

Մեղմօրէն քակեց շրջագոհստին կոճակները: Վայրկեան մը դիտեց անոր մարմարեայ ու հոլանի մարմինը: Շոյեց ու փայփայեց անոր դէմքին վրայ ինկող առատ մազերը: Համբուրեց. համբուրեց զայն երկար ատեն: Ցնցուեցաւ: Պահ մը մտածեց հրաժարիլ իր չար դիտաւորութենէն: Ծածկել փորձեց անոր մերկութիւնը: Քարլօ կրկնապէս գինովցած էր:

Սենեակին մէջ սկսաւ ճեմել:

Սիկառ մը վառեց: Կրկին քանի մը գաւաթ գինի խմեց, ու վերջապէս կատղեցաւ և ինկաւ խեղճ Գնարի կողմ մարմնոյն վրայ -:

Դ

Ծուղակին մէջ իյնալով իր կոտորութիւնը վրտանգող հէք Օրիորդը երբ յուշքի եկաւ, աչքին առջև պարզուած ահռելի իրականութենէն սարսափեցաւ: Գնաց: Քնար ափրլօյի մահճակալին մէջ, . . . ՎԿԸ՝ ւած և անպատուած մարդակերպ ս'ա հրեշէն, որ կը խուկայ գոմէշի պէս . . .:

Լոյսը ճեղքուելու վրայ էր:

Հակառակ ուժասպառ ըլլալուն, ջանաց ամփոփել ինքզինքը, իջաւ անկողնէն, ու կամաց մը մօտենալով գինքը անխղճօրէն լլկող և անպատուող ճիւղին, իր բոլոր ուժով շառաջիւն ապտակ մը իջեցուց անոր երեսին որ ընդոստ արթննալով ցատկեց ու իր հուժկու բազուկներուն մէջ Գնարը պրկելով բսկըսաւ լալ ու աղաչել . . .:

—Օրիորդ, անմեղ աղջիկս, ներէ՛ ինծի: Ես թըշուառական մըն եմ, յիմար խենէշ մը: որ անեխմադրելի կիրքէ մը տարուելով և յափշտակուած քու ջգեղեցիկ ու թարմ վիճակէդ, մղուեցայ ստորնա . . .

Լո՛ւ՛ անպիտան մարդ, ինչո՞ւնսկ ցար արիւնս մտելսի: Մեղցուցի՛ր զիս: Աշխարհի վրայ իբրև լլկուած և անպատիւ աղջիկ մը ի՞նչպէս պիտի ապրիմ: Ա՛յս էր քուա բրեկամութեանդ արգասիքը, գնովեա՛լ արարած, թո՛ղ զիս ազատ:

Ու հէք Գնար սկսաւ դառնապէս լալ և՛ սղբալ:

—Սիրելի՛ Օրիորդա: մի՛ լար և հաշտուէ՛ իրա-
կանութեան հետ: Զիս ապտակեցիր քունիս մէջ յան-
կարծակի: Սա մե՛ծ նախատինք է ինծի:

—Ոստիկանութեան պիտի բողոքեմ:

—Կրնաս դիմել, բայց մտի՛կ ըրէ խօսքերուս:
Դո՛ւն անփորձ աղջիկ մ'ես դեռ, ու տակաւին անտեղ
եակ եռ կեանքի գաւեշտներուն: Ի՛նչ որ պատահեցաւ,
քեզ, բոլոր աղջիկներու համար ուղիորակաւ բան մ'է

—Զե՛մ սեղեր գիտնալ թէ որի՛շ աղջիկներ ի՛նչ
կ'ընեն, ես Հայ անպաշտպան որւթուհի մ'ըն եմ, և ինձ
համար դերագոյն արժէք ունի կուսութիւնս: Դո՛ւն,
անիծեալ՝ արարած, յանդգնեցա՛ր արատաւորելով զող-
նալ այդ սուրբ պատիւս: Կը կարծես թէ անպատի՞ծ
պիտի մնաս այս աշխարհի վրայ:

—Խօսածներդ տղայամտութիւնդ կը մատենն.
Հիմա քեզ կ'առաջարկեմ ինծի կէն ըլլալ: Ես քե՛զ
երջանիկ և հարուստ պիտի ընեմ, չը՞ւար:

—Ո՛չ, ինձ համար կարելի չէ՛ հօրս տարիքը ու-
նեցող և պատուոյ թշնամի մարդու մը կէն ըլլալ:
Հողութիւն կ'առեմ, զիս խաբելով պատիւս բռնաբարե-
լուդ համար. Աւա՛ղ, ի՛նչպէս պիտի կարենամ ապրիլ,
իբրեւ անպատուած հայուհի մը. . . :

—Հերի՛ք արտասուեցիր, անուշի՛կ օրիորդ: հաշ-
տուէ՛ իրականութեան հետ. Քու զարկած տպտակիդ
կը ներեմ, դուն ալ ինծի՛ ներէ, հաշտուի՛նք երթանք:

—Ահա՛ւասիկ քեզ յիսուն անգլիականի չէք մը՝ իբ:
հատուցում, և ծախէ՛ զայն ո՛ր զրամատան որ կուգես,

Ժանէթ նախ ծանօթացաւ Քնարի մօր՝ տի-
կին Մարկըրիթի հետ, և ստէպ յաճախելով անոր
պարը. կրցաւ մտերմանալ և անկէ կորդել նաեւ Քնարի
մատին զանազան տեղեկութիւնն եր:

Ժանէթ, իր տեսակցութիւններու ընթացքին
նշմարած էր որ Մարկըրիթ կը ցաւի իր որդեգրին
բաժանման վրայ, բայց Քնար համակերպած չըլլալով
մօրը անպարկեշտ կեանքին: հեռացածէր քովէն:

Ժանէթ առիթներ կը տեսնէր Քնարի հետ տլ
բարեկամանալու, սակայն, ստէպ անյաջողութեամբ
կը վերջանային իր փորձերը:

Այսպէս թէ այնպէս, Քնար վտանգուած էր:

Ժանէթ իմացած էր Լուիզի հետ կիրակի օր
թիէաթըը նասիօնալի ներկայացման երթալու որոշու-
մը, և իր կարգին իրեն համար տոմսակ մը ապահո-
վել յաջողած էր:

Կեղծ (Հոլանտացին տեղեակ պահուած էր այո
բսլոր անցքերէն: Տոփակեաց մարդը դեռ իր զո-
հը չը տեսած, կորոճար անոր հետ ունենալիք իր նոր
սիրային ապրումներուն վրայ:

Խնչքան ուրախ պիտի ըլլար Քարլօ այս դի-
շեր, եթէ կարողանար տեսնել աղուոր աշքերով, գե-
ղանի դէմքով, նուրբ և բարեձև հոսակով մը օժտը-
ւած չքնտղ Հայուհին: Եւ որչա՛փ պիտի բռնկէր իր
սիրտը, մանաւանդ եթէ յաջողէր զայն ունենալ, ու
անո՛ր հետ ըմբռնել նոր կեանքի մը պարուրանք-
ներն ու հնշտանքները:

Քարլօ կ'ըստաւէր այդ օրուան:

Բ

Ներկայացման գիշերը, ժանէթ: նախապէս Քարլօյի հետ տեսակցելէ վերջ եկաւ բաղմիւլ անոր վարձած ռենեակը, ուրիշէ չորս անգամ կը դիտէր բոլոր ներկաները: Աչքին զարկաւ Քնարը, որ խիստ նրբաճաշակ հագուած էր: Լուիզի հետ կուշտ կուշտի նըստեր էին Բ, կարգի թիկնաթոռներու վրայ ու խօսակցութեան բռնուած իրենց առջևի աթոռը գրաւող պարոնի մը հետ, որուն դիմագիծէն ու անկատար ֆրաստներէն յայտնի էր որ Արեւելքի մ'է:

Քարլօ երբ օթեակ մտաւ, արդէն առաջին արարը սկսած էր: ժանէթ մօտեցաւ անոր ու երկար խօսակցութիւն մը ծայր տուաւ երկուքին միջև: ժանէթի ցուցմունքներէն Քարլօ վերջտպէս հասկցաւ իր ապագայ զոհին ո'վ ըլլալը:

Քարլօ խսկապէս գինովցաւ Քնարի տեսքէն:

Իր սիրտը, քսան տ արեկան սիրահար երիտասարդի մը սրտին պէս կ'ալեկոծէր, երեսը շառագունած էր ու երակներուն մէջ արիւնը կարծես կենեփէր:

Օրերով նօթի մնացող սովալլուկ գայլի մը նման կ'ուզէր վայրկեան մը առաջ իր որսին տիրանալ և անյազաբար զայն լափել:

Այս իդէն մտրակուած, Քարլօ, ժանէթին դառնալով

—ժանէթ, գնա հո'ս հրաւիրել երկու օրիորդներն ալ:

Քե'զ տեսնեմ, եթէ յաջողի'ս, բաղդը քեզ պիտի ժրպտի. կը հասկնամ'ս, . . . :

ժանէթ, որ արդէն զգացեր էր Քարլօյի փոթորկումը և անոր աչքերուն փայլատակումներէն կը ռայած թէ Քարլօ ամէն զոհողութիւն ընելու պատրաստ էր, ուզեց առիթէն օգտուիլ, և ըսաւ,

—Տէ՛ր, քանիցս խոստացաք զիս վարձատրել. դորձը մինչև հոս բերի, և դեռ ո'չ մի վարձատրութիւն չի տեսայ:

Քարլօ ժպտելով

—Հասկցայ որ ճարպիկ և վարպետորդի աղջիկ մը ըլլալդ ապացուցանել կուզես:

Ու գրպանէն հանելով երկու հարիւրնոց թղթադրամ, կամաց մը սահեցուց զանոնք ժանէթի ափը ըսելով,

—Ա՛ն սա երկու հարիւր ֆրանքը իբր կանխավճար և փութա ըսածս կատարել. օ՛ն, տեսնեմ քեզ:

Ճիշտ ա՛յդ ըոպէին առաջին միջնարարը կը սկսէր: ժանէթ ակնթարթի մէջ հառաւ օրիորդներուն մօտ, և ծիծաղկոտ դէմքով մը զանոնք բարեկէտ վերջ աւելցուց

—Օրիորդներ, հաճելի ժամանցը աւելի մօտէն վայելելու համար կը հաճի՞ք մեր օթեակը հրամմել, ուր, Օր. Քնար պատեհութիւնը պիտի ունենայ պարոն Քարլօյի հետ խօսակցելու:

—Ո՛վ է այդ պարոնը, հաբցուց Քնար, զարմացած:

—Չե՞ս գիտէր:

—Ո՛չ երբէք:

—Այս պարոնը Հալանտացի ա՛յն վաճառականն է, որ Կ^ա Պօլսէն եկած է, և որու մասին ձեզ իս օսեցայ կարծեմ առջի օր:

Ա՛հ, շնորհակալ եմ ժանէթ, ընկերս առանձին ձդել չեմ ուզէր բնաւ:

—Ո՛չ. Քնարս, երկուքդ ալ թիւ 37 օթեակը հաճեցէք հրամմել, և կը վստահեցնեմ ձեզ թէ խիստ զսոս պիտի մնաք:

Քնար և Լուիզ իրենց աչքերը ուղղեցին ժամէթի ցոյց տուած թիւ 37 օթեակը, ուր, թխորակ դիմադծով և ածիլուած պէխերով քառասուն տարեկանի մօտ մարդ մը բաղմած էր ու իր ակնարկը ուղղած իրենց վրայ:

Օրիորդները իրարու բաներ մը Խօսելէ յետոյ հաճութեամբ հետեցան ժանէթի և մտան օթեակ:

Քարլօյի խօսքերը գետնէն կտրեցան:

Երա՞զ էր եղածը թէ իրականութիւն:

Օրիորդները ողջունած և անոնց փափուկ ձեռքերը սեղմած պահուն իր երջանկութիւնը անբաձատրելի էր. և եթէ չամչնար, տղու մը նման ուրախութենէն պիտի կայտոէր:

—Ճշմարտապէս շնորհակալ եմ զիս պատուելնուդ համար, օրիորդներ, հաճեցէք նստիլ:

Ու ճարպիկ դարձուածքով մը երկու օրիորդներուն մէջտեղը նստաւ:

Մինչ թատերախաղը կը շարունակուէր, թիւ 37 օթեակին մէջ Քարլօ խիստ մտերմութիւն մը կը ժշակէր գլխաւորաբար Քնարի հետ:

Կը յուսամ թէ դո՛ւ պիտի մնաս և պիտի խորհիս իմ առաջարկիս վրայ, ա՛յնպէս չէ՞, անուշի՛կս:

Օրիորդը ընկճուած էր ու պիշ պիշ կը նայէր ծունկին վրայ նետուած չէքին, որուն վրայ իսկապէս իր անունը գրուած էր:

—Կը տեսնե՞ս Օրիորդ, թէ որքան մեծ նուէր մ'է ըրածս: Եկուր մի՛ մերժեր զիս և այս բոպէէն իմ անունս տամ քեզ: Ես հարուստ եմ, կրնամ քու բոլոր իղձերդ տոկալ:

—Պա՛րոն, զիս չի՛ շահաքրքրէր քու հարստութիւնդ: Եթէ դուն ազնիւ զգացումներով օժտուած մարդ մ'ըլլայիր, երբէք չպիտի ուզէիր ինծի նման անմեղ ու թշուառ աղջիկ մը խաբելով ծուղակի մէջ ձդել ու պատիւը բռնաբարել:

—Այդ մտածումէն այլևս պէտք է հրաժարիս:

—Ժամը եօթնի կը մօտենայ, ի՞նչ երեսով գործիս պիտի հետևիմ: Ա՛խ, այս ի՛նչ փորձանք էր իմ գըլխիս պայթեցաւ Աստուած իմ . . . :

Քնար յանկարծ ոտքի ելաւ ու վազեց դէպի սենեակին դուռը, բայց կղպուած ըլլալուն չի կրցաւ զայն բանալ ու ինկաւ դողահար:

Քարլօ շտապեց անոր մօտ, տարաւ անկողին:

Օրիորդին այս նուաղումը շփոթեցուց Քարլօն, որ ստիպուեցաւ Օրիորդը փոխադրել բնակարան, ու զայն յանձնել ըստեկամ բժիշկի մը խնամքին, ստանձնելով բոլոր ծախքերը:

Անպատուած Օրիորդը ինկաւ անկողին ու երկար ատեն տառապեցաւ:

Ե

Գէորգ, թէաթըը Նասիօնալի ներկայացման
գիշեր Քնարի և Լուիզի հետ խօսող արեւելքցի
երիտասարդը, հետաքրքրուելով Քնար անունէն, և
մտածելով որ այդ օրիորդը հայ կրնար ըլլալ, ջա-
նաց հետապնդել զայն, բայց շուտով կորսնցուց
անոր հետքը:

Գէորգ խիստ տխրեցաւ:

Այս անյաջողութիւնը յուսահատութեան չի
մղեց զինքը:

Ընդհակառակը, անոր հետքը գտնելու փոր-
ձեց բայց իզուր:

Շատ հեղ թատրոն գնաց, չհանդիպաւ ո՛չ
մէկին ո՛չ միւսին:

Գէորգ անհանգիստ էր:

Քանի՜ օրերը կ'անցնէին, իր անհանգստու-
թիւնը ա՛յնքան կ'աւելնար:

Սրտին մէջ Սէ՛րը բոյն էր զրեր զէպի
անծանօթ այդ գեղուհին:

Պէտք էր գտնել զայն ամէն գնով:

Օր մը փողոցը ժանէթի հանդիպեցաւ:

Ուզեց տեղեկութիւն մը քաղել, բայց ժա-
ղէթի խուսափողական կցկտուր պատասխաններէն
ո՛չ մէկ արդիւնք ձեռք կրցաւ բերել:

Վե՛րջապէս Կ իրակի օր մը երբ աննպա-
տակ կը դեգերէր, յանկարծ նշմարեց Լուիզը, որ
ընկերուհիի մը հետ կ'երթար:

Շտապեց անոնց մօտ:

Ուրախութեամբ բարեցին զիրար, ու յե-
տոյ Գէորգ ծիծաղ դէմքով մը հարցուց թէ ի՞նչ
կ'ընէր իր ընկերուհին:

—Ո՞ր ընկերուհիս,

—Օրիորդ Քնարը, շեշտեց Գէորգ:

—Ա՛հ, ա՛յո, խեղճ աղջիկը երկար ատենէ իվեր

հիւանդ ինկած է:

—Ու՞ր կը գտնուի.

—Հիւանդանոցը:

—Կ'ուզեմ այցելել իրեն, կը հաճի՞ք. ինծի հաս-
ցէն տալ.

—Սմենայն սիրով:

Իր զրպանի տետրին մէջ հասցէն գրիլէ
յետոյ օրիորդներէն հրաժեշտ առաւ:

Գէորգ այդօրը խիստ դժուար իրիկուն ըրաւ,

Հոգին խռոված էր:

Գիշերը կէս քուն կէս արթուն անցուց:

Յաջորդ երկուշաբթի, կէս օրի մօտ, իր քայ-
լերը ուղղեց զէպի հիւանդանոց:

Սիրտը կը տրուիէր արագ արագ:

Կը մտածէր թէ արդեօք ի՞նչ վիճակի մէջ
պիտի տեսնէր Քնարը: Արդեօք զինքը պիտի վեր-

յիշէ՞ր թէ ո՛չ:

Վերջապէս հասաւ հիւանդանոց:

Ձինքը առաջնորդեցին մասնաւոր սենեակ մը,
ուր մաքուր յարգարուած մահճակալի մը մէջ թաղ-
ուած կը քնանար հէք Քնար:

Գէորդ մեղմ քայլերով մօտեցաւ անոր սնա-
րին և ապշութեամբ նայեցաւ անոր դէմքին, որ բո-
լորովին ծիւրած թուեցաւ իրեն:

Յուզումէն սկսաւ դողալ:

Գէորդ չէր ուզէր հաւատալ իր աչքերուն առ-
ջ և պարզուած իրականութեան:

Արցունքն ու յուզումը ջանաց գոսկել, և հի-
ւանդապահուհիներէն կարգ մը տեղեկութիւններ ըս-
տացաւ, որով հէք աղջկան գլխուն եկած փորձանքին
մասին աղօտ դադափար մը կազմեց:

Երբ կրկին Օրիորդին մօտ եկաւ, տեսաւ որ
ան արթնցեր պիշ պիշ իրեն կը նայէր:

— Անցած ըլլալ Օրիորդս, ըսելով նստաւ անոր
սնարին քով, աթոռին վրայ ու անոր ձեռքերը իր ձեռ-
քերուն մէջ առնելով սկսաւ խօսիլ ու փայփայել:

Երիտասարդը կէս ժամու չափ Քնարի մօտ
մնալէ վերջ, կրկին այցելելու խոստումով բաժնուե-
ցաւ Օրիորդէն:

Հիւանդանոցէն ելլելով մեծ դժուարութեամբ
Լուիզը գտնել յաջողեցաւ:

Տրուած ժամադրութեան համաձայն երեկոյին
միացան լ'Ամիթիէ պարը:

Գէորդի հետաքրքրութիւնը գոհացնելու հա-
մար, մանրամասնօրէն պատմեց Քնարի պատահածը,
անոր Քարլօյի հոգածութիւնը, և այլն:

Այսպէս, Գէորդ ըմբռնեց բոլոր իրողութիւնե-
ն ուրեմն. խեղճ Հայուհին զոհ եղած էր խենչէշ
հարուստի մը ստորին կրքին, ու յետոյ իր զարհու-
րանքէն խելացնոր աղջիկը նետուած էր բուժարան:
Քարլօ կը հոգար ծախքը և երբեմն ալ կ'այցելէր անոր:
Գէորդ տուն դարձաւ խիստ յոգնած վիճակի
մէջ և գլուխը սոսկալի կը ցաւէր:

Բազմոցին վրայ երկարեցաւ ու սկսաւ մտա-
ծել տեսած ու լսածներուն վրայ:

Իրեն այնպէս կը թուէր թէ երազներ էին
այդ բոլորը:

Իր միտքը ժամերով յոգնեցուց ու տանջեց:
Քնարի հանդէպ իր սէրը կարծես աւելի բոր-
բոքած էր այժմ:

Գէորդ վճռած էր տէր կանգնիլ անպաշտպան
ու հիւանդ իր սիրած եարին:

Յաջորդ օրուրնէ սկսեալ Գէորդ ամէն օր կայ-
ցելէր հիւանդին ու երբեմն նուէրներ կուտար զայն
խնամող սէօտերուն:

Քնար հետզհետէ կը ժողուէր ինքզինքը:

Իր հայրենակից Գէորդի պաշտպանութիւնն
ու գորովակից վերաբերումը իրեն ապրելու յոյս ներ-
շնչեց էր:

Օր մ'ալ, երբ դարձեալ հիւանդին այցելելու
գնաց, հոն, Քարլօյի հետ դէմ առ դէմ գտնուեցաւ
զոր անմիջապէս ճանչցաւ:

Քնար շփոթեցաւ, Գէորդ հանդարտեցուց զայն:

Գէորգ վրէժխնդրութեամբ տողորուած էր, և սակայն զսպեց իր կիրքն ու յուզումը :

Երբ Քարլօ մեկնելու վրայ էր, Գէորգ անկէ խնդրեց տեսութիւն մը ունենալ :

Քարլօ առանց սկէ կասկածի իր օթօն ընդունեց երիտասարդը :

Ճամբան Գէորգ հասկցնելով թէ Օրիորդը իր խօսեցեալն է. հետզհետէ դէպքը բացաւ, մեղմօքէն բացատրութիւն ուզեց :

Կեղծ Հոլանտացին իսկոյն ըմբռնեց խնդրոյն ծանրութիւնը : Եւ որպէսզի, ինքզինք չքմեղացնէ, իր կամբով յանձնուիլը յայտնեց :

— Ճշմարտութիւնը խօստովանեցէք, պա՛րոն, գոչեց Գէորգ : — Ճշմարտութիւնը ըսի :

— Դուք կը ստէ՛ք :

— Կը մերժեմ այդ ըսողը, պէտք չունիմ չքմեղանքի: Հոս Եւրոպայ՝ է, և ամէն ոք ազատ է իր կամքին ու գործին մէջ :

— Պա՛րոն, դո՛ւք պատուոյ և ընկերութեան փաստաւեր մարդ մ'էք, որ խաբելով պղծած էք իմ խօսեցեալս, և յետոյ, ձեր անարդ ոճրին պատճառած աւերը տեսնելով խղճահարած ու պաշտպան կանգնած թշուառ ու հիւանդ Օրիորդին : Այս բռնութիւնը Հայ ժողովուրդին թշնամի թուրքին միայն յատուկ է կը կարծէինք, մինչդեռ . . . :

— Վնաս չունի: Գոհ չե՞ս հողածութենէս :

— Գոհ պիտի մնայի և երախտապարտ եթէ իսկապէս մարդասէր ու բարերար ձեռքէ մը ըլլար

— Ի՞նչ ըսել կուզէք ուրեմն :

— Ուրեմն կը մերժեմ ձեր հողածութիւնը : Վ, ըստան եղէք նաև թէ ձեր բոլոր գաղտնիքներուն տեղ, ես կ'եմ, ու շուտով արդարութիւնը պիտի գայ ոտնէլ ձեզ, և հաշիւ պահանջել :

Յուզուած շեշտերով էր որ Գէորգ այս խօսքերը կ'ըսէր. և կարելի էր որ լուրջ բաղխում մը տեղի ունենար, եթէ արդէն Քարլօյի տունը հասած ըլլային և Քարլօ ներոնութիւն ըսելով չի բաժնուէր Քնարի սիրահարէն :

Գէորգի սպառնալիքը շտարումի մատնեց մեր վախկոտ հերոսը, որ կռայելով դիտուն գալիքը, փախչելու պատրաստուեցաւ :

Արդարև որ մըն ալ ա՛ն չուեց դէպի անծանօթ երկիր . . . :

Իսկ Գէորգ, անոր փախուստէն հինգ օր վերջ միայն տեղեակ եղաւ իրողութեան :

Գէորգի վրէժի ծրագիրը ջուրը խնկաւ :

Պատերազմը վերջ գտած և խաղաղութիւնը ողջունուած էր Եւրոպայի բոլոր ժողովուրդներէն :

Պօլսոյ դռները ևս բացուած ըլլալով, Գէորգ ուզեց անգամ մը հոն մեկնիլ, փնտռելու համար աքսորեալ իր ծնողքը: Ուստի, ապահով ըլլալով Քարսոյ փախուստէն, գնաց Օրիորդին մօտ, իր որդուը լօյի փախուստէն, բայց զայն տեսաւ խիստ տկար վիճակի յայտնելու, բայց զայն տեսաւ խիստ տկար վիճակի մը մէջ : Ու երբ Քնարի յայտնեց իր մտապրութիւնը, խեղճ ազջիկը գէշ ազդուեցաւ ու սկսաւ աղաչել,

— Գէորգ, չե՞ս տեսներ վիճակս. օրէ օր կը հալիմ: Եթէ դո՛ւն, իբրեւ գլխոյ հրեշտակ մը, սրտագին փարուսով զիս զօրացնել չի փութայիր, մինչև հիմայ արդէն ա՛փ մը հող դարձեր էի: Հիմայ ինչպէս զիս լքել ու հեռանալ կը ցանկաս: Հարցո՛ւր սէօռին, երկու օր է վիճակս լաւ չէ. և հիմայ ա՛լ աւելի պիտի յուսալքուիմ և դուցէ մահս չ'ուշանայ:

— Հանդարտէ՛, ան'ոյշ հոգիս. ես ամէն ինչ կարգադրած եմ քու հանգստութեանդ համար: Օրիորդ Մատըլէն տ'Ալպէոի պաշտպանութեան պիտի յանձնեմ քեզ, և պատուոյս ու կեանքիս վրայ կ'երդնում, որ երբէք չեմ խորհիր քեզ լքել: Շատ շուտով կը դառնամ: Կը յուսամ մինչև գալս արդէն առողջութիւնդ գտած կ'ըլլաս և կ'ամուսնանանք: Դեռ երկու օր հոռ եմ, վաղը Օր. Մատըլէնի հետ կ'ուզանք կը խօսինք:

Քնարի աչքերը լեցուեցան: Խ զճալի էր իր վիճակը: Գէորգ քանիցս իր խօստումը կրկնեց և խնդրեց որ անտեղի երեակայութիւններով իր հոգին չի խռովէ, սակայն հէք աղջիկը, կարծես հեղաւոր սև ուրուականի մը սարսափը կը տեսնէր իր սիրելիին Պօլիս մեկնումին մէջ:

Երկու օր իրարու վրայ Գէորգ և իր Մարսիլիոյ դասընկերուհի օրիորդ Մատըլէն, Քնարի այցելեցին: Քնար, Մատըլէնի զուրգուրանքէն մխիթարութիւն գտնելով հաւանեցաւ որ Գէորգ մեկնի:

Յաջորդ օր, սրտագին ողջագրումներէ յետոյ, Գէորգ մեկնեցաւ Մարսէյլ, դէպի Պօլիս շոգենաւ առնելու համար:

Չ Ո Ր Ր Ո Ր Դ Մ Ա Ս

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Մէջ

Ա.

Գէորգի մեկնելէն վերջ, Մատըլէն, իր բոլոր հոգածութիւնը նուիրեց Քնարի, իբրեւ հարազատ քոյր, որ հետզհետէ կազդուրուելով քիչ չի տևեց բուժարանէն փոխադրուեցաւ Մատըլէնի սենեակը:

Մատըլէն Գէորգի հետ կը թղթակցէր և օրը օրին անոր կը հազորդէր Քնարի առողջութեան մասին տեղեկութիւններ:

Գէորգ իր ծնողքի մասին քստմնելի տեղեկութիւններ քաղեր էր: Անոնք, բոլորովին ոչնչացուէր էին աքսորի ճամբուն վրայ, ու իր միակ Խոսրովի գուխտ քոյրը ողջ էր թուրք սպայի մը հարէմին մէջ:

Օր մը, Մատըլէնի նամակին հետ Քնար ևս հետևեալ գրութիւնն ընդունեց:

Սիրելի և քաղցրիկ Քնարս,

Ալեկոծ սրտով մըն է որ կը գրեմ այսօր քեզ սոյն գիրս: Ամբողջ գերդաստանս կորուսած է ու մի-

Սիրելի Օրիորդ

Իմացայ դառն վիճակդ և խիստ ցաւեցայ :

Գիտցի՛ր որ զաւակդ իմ պաշտպանութեանս տակ կը գտնուի ու հանգիստ եղիր :

Ներփակ կը ոտանաս հազար Փրանք՝ սնունդի ու պէտքերուդ համար :

Հոգածուդ

Քարլօ

Անակնկալօրէն ստացուած այս գրութիւնն ու զրամը մեծ զարմանք պատճառեց Քնարի: Ըսել է որ Քարլօ զինքը կը հետապնդէր և տեղեակ է իր բոլոր կեանքի: Միևնոյն ատեն, իր զաւկին ալ տէր կանգնելոյ ադատեր է զայն ., անծանօթ ծնունդ ., ներուշարքէն: Ո՛հ, որչա՛փ երջանիկ եղած պիտի ըլլար հիմայ, եթէ այդ հարուստին կինը ըլլալ չի մերժեր: Ի՞նչ պիտի ըլլար ս պասողական այս կացութեան վախճանը...: Արդեօք Գէորգ պիտի վերադառնա՞ր և փրկոր զինքը իր անստոյգ վիճակէն, թէ չէ իր կացութիւնը աւելի պիտի վատթարանար:

Բայց ո՛չ, Գէորգ մէրտ երիտասարդ մըն էր և չպիտի լքէր զինքը: Առանց անոր, կեանքը իրեն համար արժէք մը չպիտի ունենար արդէն...:

Սակայն ի՞նչ պիտի ընէր Գէորգ, եթէ լսեր թէ Քարլօ տակաւին ինձմով կը շահագործուի նոյնիսկ նիւթապէս կ'օժանդակէ իրեն:

Մէկու մը չէր կրնար պարզել իր վիճակը և կարծիք հարցնել: Սրտակից մը չունէր խեղճ աղջիկը

Ան կը շարունակէր իր գործը, սպասելով իր սիրելիի սրտաքայտ նամակներուն: Թէև օր օրի և անշմարելի կերպով ծիրումը սկսած էր յառաջանալ արդէն քայքայուած իր մարմնօյն մէջ:

Երեք ամիս էր անցեր Գէորգի մեկնումէն ի վեր և տակաւին ոչ մէկ նոր լուր չէր ստացեր անկէ:

Մատըլէն ալ կը լռէր, և այս լռութիւնը կը խոռովէր տարաբաղդ հայուհիին հոգին:

Իր անդիմադրելի սիրոյն և հատնումներուն արդիւնքը եղաւ որ Քնար կրկին անգամ անկողին ինկաւ, և այս անգամ անյոյս վիճակի մէջ:

Տիկին ժողէֆ զայն փոխադրեց հիւանդանոց: Չաղբելի հիւժախտը իր մահացու սև թաթը զրամ էր հէք Քնարի սրտին վրայ ու իր աւերիչ դերը արագօրէն լրացնելու վրայ էր արդէն:

Քարլօ իմանալով իր գոհին խղճալի ու անմխիթար վիճակը, իր խղճի խայթէն մտրակուած Պրիւքսէլէն Մարսէլ փութացած էր կարելին ընելու համար սակայն անօգուտ էր այլևս ամէն զարման:

Մատըլէն ալ եկած էր Մարսէլ ու ամէն օր կ'այցելէր հիւանդին ընդունայն ճգնելով թեթեւեւ անոր ցաւերը: Քնար Մատըլէնէն տեղեկութիւն կ'ուզէր Գէորգի մասին, զոր այնքան կը սիրէր, և որ հակառակ իր խոստումին դեռ չէր վերադարձած:

Քարլօ ևս տեսնելով Քնարի անյոյս վիճակը, անոր վերջին մխիթարութիւն մը պարզեցնելու համար Փարիզէն ստնտուին հետ Մարսէլ բերաւ անոր զաւա-կը, ու մտադրեց քանի մը օրէն զայն մօրը տանիլ:

Գ

Իր քոյրը թուրք հարէմէն փրկելու յոյսով, չէորդ ստիպուեցաւ մեկնիլ Անատոլուի խորերը, դէպի Պօռ, Նիյտէ ու այլ թրքաբնակ քաղաքներ :

Քէմալականութիւնը սկսած էր խմորուիլ : Գէորդ իր խուզարկութեան ընթացքին բաղխեցաւ թուրք իշխանութեանց չկամութեան ու արգելքին : Մէկ քանի անգամ ձերբակալուեցաւ իբրեւ թշնամի լրտես, ոակայն կրցաւ խօսք հասկցնել ու օձիքը ազատել :

Թուրքերու գազանայրն բարբարոսութիւններու պատմութիւնները լսելով իր ազգային զգացումներէն զրգոտւած, Գէորդ շարունակեց խոսքով իրողւիտ քոյրը աւելի ոգևորութեամբ փնտռել :

Սակայն իր բոլոր փնտտումները ապարդիւն մնացին : Այս անյաշողութենէն ընկճուած, տեսնելով նաև որ իր կեանքն ալ վտանքի պիտի ենթարկուի, Գէորդ Կիլիկիա անցաւ. որ Պրանսական զրաման ներքև կը գտնուէր և Հայկական Լէզէոնը տէրն էր դարձեր ՅԱՆԿԱԼԻ ՀԱՅԱՇԽԱՐՀԻՆ :

Գէորդ օրոշեց անցնիլ Պրանսա, իր սիրելի հոգեհատոր Քնարը առնել, ու դառնալ կրկին Կիլիկիա, հոն կազմելու համար իր ընտանեկան շիրմիկ բոյնը :

Բարբախուն սրտով ու անկեղծ հաւատքով մը տողորուած, իր բաժանումէն ութն ամիս վերջ, Գէորդ ճամբայ կիյնար դէպի Փարիզ, առանց զիտնալու թէ ինչե՛ր պատահած էին խեղճ Քնարի գլխուն, այդ ժամանակաշրջանին մէջ :

Դ

Տիկին Մարկրէթ, իր որդեգիր Քնարին խեղճ ու յուսահատ վիճակը լսելով, և ափսոսալով որ ինք էր բուն պատճառը անոր այդ ահաւոր կացութեան, վրդովուած ու խղճահար, իր շունչը Մարտէյլ առաւ :

Խելքին պիտի գար, երբ իր գաւազը մահուան ճիրանին մէջ. մահուակի մը Հափ փոքրցած տեսաւ : Գլուխը ծեծելով յորդ արտասուք կը թափէր : Ու՛ր էր այն աղուոր ու նազելի աղջիկը, Մօմի մը պէս հալեր էր ան : Անոր անուշիկ դէմքին տեղ ցցուած էր ուր կորներ միայն մնացեր էին : Աչքերը խոռոջներու մէջ թաղուած՝ իւղահատ կանթեղի մը շիջելու մօտ եղող լոյսին նման բիբերէն կաթկթող մարած ցոլքերը հազիւ նշմարելի դարձած էիջ այլևս :

Քնար, անշարժ քամուած էր անկողնին մէջ : Հարուածուած հոգին, խաշուած ու Գէորդով սիրահալ իր մարմինէն յաւէտ բաժնուելու կը պատրաստուէր : Անոր սնարին մօտ հաւաքուած էին մայրը, օր. Մաւ տըլէն. տիկին Ժօզէֆ ու քանի մը ընկերուհիներ : Հոն էջ և Քարլօ, որ խղճահար, իր արտառուալից աչքերը չէր հեռացնէր, ու կը դատապարտէր ինքզինքը, այնքան անմեղ և պատուախնդիր այս կոյսին պատիւը աղարտել յանդգնելով, հազիւ բացուած անուշարոյր վարդի կոկոնի մը վաղահաս թառամումին պատճառ դարձած իլլալուն համար :

Քնար կապրէր իր վերջին վայրկեանները : Յանկամծ, ան, իր աչքերը ուղղեց դէպի դուռը :

կարծես նախազգացում մը զինքը մղած էր ասոր :

Արդաբե դուռը արցունեցաւ և սեմին վրայ երևցաւ Քարլօյի ստնտուն՝ մանկիկը զիրկը :

Քնար կարծես հասկցաւ թէ իր հոգեհատորն էր ան : Իր աչքերուն մէջ կենդանու թեւն լոյս մը շողաց, ջանաց վերցնել իր ձեռքերը, և պաղատազին նախաձեռնութիւն մը հասկցուց որ մանկիկը իրեն բերեն :

Քարլօ անմիջապէս ցատկեց տեղէն ու մանկիկը ստնտունէն առնելով տարաւ յանձնել զայն իր մօր

Քնար իր անգօր թեւերով զրկեց զաւակը, ու, սեղմելով զայն իր չորցած կուրծքին իրայ, համբուրեց իր դաւիհահար շրթներով, ու անխելի մեղմութեամբ մը — վախ անուշիկ զաւակս — մըթմըթաց . . . :

Սրտաճմլիկ էր պարզսւած տեսարանը :

Բոլորն ալ յուզուած կ'արտասուէին :

Քարլօ ալ չգիմացաւ, թեթե մը ծռեցաւ Քնարի մարմնոյն վրայ, ու հեկեղալով աղերսեց,

— Ներէ՛ ինծի, անուշիկ Օրիորդս, . . : Հարաւար կը զղջամ գործած յանձանքիս վրալ : Ես սատկելիք արարած մըն եմ, ներէ՛ ներէ՛ ինծի ազնիւ հոգիս . . . :

Երբ այս սրտաճմլիկ տեսարանը տեղի կունենար, Փարիզ Մարսէյլի մէջ երկար փնտոտուէն հեռապառ՝ յանկարծ ներս մտաւ Գէորգ և ապշահալ մնաց . . . :

Քնար մեռած էր՝ մանկիկը կուրծքին վրայ :

Օրիորդին մարմինը կը հանգչի Սէն Բիէռի հեռաւոր մէկ անկիւնը, անյայտ շիրմի մը մէջ :

ՄԵՐ ՍԵՓԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

1. — Խոհանոցին Գիրքը, — սպասած — Գին 3 Ֆրանք
2. — Հայ ժողովրդ. Սիրային Երգեր „ 3 „
3. — Մօրը Անէծքը վիպակ „ 2 50 „
4. — Մահացու Համբույրը վիպակ „ 2 „
5. — Դիակներուն Մէջէն, սաբստազգե-
ցիկ էջ մը պատերազմի յուշերէն. „ 2 „
6. — Անձնուէր Յեղափոխականը, վի-
պակ ազգ. յեղափոխ. կեանքէ, „ 3 „
7. — Օրինորէ, սիր. վիպակ Ֆրանսա-
հայ կեանքէ, „ 4 „

Դիմել ուղղակի մեր հասցէին՝

ԼԵՒՈՆ ՃԷՐԱՀԵԱՆ, Գրատուն « ՀՈՐԻՉՈՆ », 4

27 Բիւ տէ Տօմինիքէն, Մարտէյ, — ՖՐԱՆՍԱ

Գին 4 Ֆր. Ամերիկա 25 Սէնթ

Մօտ օրէն լոյս կը տեսնէ՝

ՍԻՐԱՅԻՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ, Կամ ՈՒՂԵՑՈՅՑ ՍԻՐԱՅԻՆ
ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԵԱՆՅ

LEVON D.
LIBRAIRE
Rue des
MART

2013

12857

